

BİSMİLLAHİR-
RƏHMANİR-
RƏHİM

- سرشناسه: مطهری، مرتضی، ۱۲۹۸ - ۱۳۵۸. Mutahhari, Murtaza.
 عنوان قراردادی: نظام حقوق زن در اسلام. ترکی آذربایجانی.
 عنوان و نام پدیدآور: Islamda Qadin Huquq sistemi/ by Morteza Motahari;
 مشخصات نشر: translated by Mardan Zal Of.
 Qom: Al-mustafa International Translation and Publication Center, 2015.1394 =
- مشخصات ظاهری: ۳۵۲ ص.
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۵-۹۷۹-۳
- وضعیت فهرست نویسی: فیپا
 یادداشت: ترکی آذربایجانی.
 موضوع: زنان در اسلام
 موضوع: زنان (فقه)
 موضوع: زناشویی (اسلام)
- شناسه افزوده: زالاف، مردان، ۱۹۸۳ - م. مترجم
 شناسه افزوده: Zalov, Mərdan
 رده بندی کنگره: BP۲۳۰/۱۷۲/م۶ن۶۰۴۹۵ ۱۳۹۴
 رده بندی دیویی: ۳۹۷/۴۸۳۱
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۸۲۴۸۶

İslamda qadın hüquq sistemi

Müəllif:

Şəhid Mürtəza Mütəhhəri

Tərcümə edən:

Mərdan Zalov

Beynəlxalq əl-Mustafa (s)
Nəşr və Tərcümə Mərkəzi

İslamda qadın hüquq sistemi

Müəllif: Şəhid Mürtəza Mütəhhəri

Tərcümə edən: Mərdan Zalov

Redaktor: Seyid Azər Əhmədov

Naşir: Beynəlxalq əl-Mustafa (s) Naşr və Tərcümə Mərkəzi

Çap tarixi: 2016

Çap növbəsi: Birinci

Tiraj: 300

ISBN: 978-964-195-979-3

نظام حقوق زن در اسلام

ترجمه: مردان زالاف

مولف: آیت‌الله شهید مرتضی مطهری

چاپ اول: ۱۳۹۴ ش / ۱۴۳۶ ق / ۲۰۱۶ م

● چاپ: نارنجستان ● قیمت: ۱۶۰۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۳۰۰

© Naşir üçün çap hüququ qorunur.

- IRAN, Blv Moallem Ouest (hujjatiyyeh) – fax : +98 25-37839305-9
- IRAN, Blv Mohammad Amin, bifurcation Salariyyeh – Tél.: +98 25-32133106
fax : +98 25-32133146

Əsərin işıq üzü görməsində bizə yardım göstərən
bütün əməkdaşlarımıza öz minnətdarlığımızı bildiririk.

Naşirdən

Hər hansı inkişaf mərhələsini keçən elmi-tədqiqi bir iş ilkin olaraq yazıçının ilham zəmisinə səpdiyi sorğu-suallarla başlayaraq müəyyən zamanda verdiyi səmərə ilə yekunlaşır. Əlbəttə, bu, işin sonu yox, yeni-yeni fəaliyyətlər üçün ümid və təşəbbüs deməkdir. Belə ki, əldə olunan hər bir səmərəli qazancın məhsuldarlığı həmişə onun artımı üçün şərait yaradır. Deməli, zaman keçdikcə elm, bilik və incəsənət əhli onun toxumlarını becərüb yetişdirir, daim elm və mədəniyyət cərəyanını təmin edir.

Fasilə və hədudları həddən artıq azaldan son müasir zamanımız coşqun tufan kimi, maraqlanan hər şəxsin qarşısına qalaq-qalaq məlumatı sovurub gətirir, mədəniyyətin yeni bir mərhələsinə qapı açır. Hər halda, onun normal inkişafında, şübhəsiz, düzgün təsəvvür və istiqamət həlledici rola malikdir.

Beynəlxalq əl-Mustafa (s) Universitetinin ümumdünyəvi rolu, dini hövzələr arasında xüsusi yeri və yetərli kadr imkanına malik olduğunu nəzərə alaraq, artıq elmi təhqiqat və tədqiqatlar üçün geniş şərait yaratmağı qarşısına qəti məqsəd qoymuşdur. Bununla əlaqədar Beynəlxalq əl-Mustafa (s) Universitetinin tədqiqat şöbəsi fundamental proqramın təşkili, mövcud avadanlığın düzgün təmini və dini sahələrdə araşdırma aparmaq istəyənlərin cəlb olunmasını özünün ən mühüm vəzifələrindən

6 İslamda qadın hüquq sistemi

hesab edir. Ümid edirik ki, elmi-təhqiqi işlərə qarşı maraq və dirçəlişlərə zəmin yaratmaq və potensial imkanları inkişaf etdirməklə dünyanın hər bir guşəsində dini mədəniyyətin çiçəklənməsinin şahidi olarıq!

**Beynəlxalq əl-Mustafa(s)
Tərcümə və Nəşr Mərkəzi**

Mündəricat

Müqəddimə	13
Ön söz	28
Ailə münasibətlərinin dünyəvi problemləri	29
Müstəqil olaq, yoxsa, Qərbi təqlid edək?	30
Tarixin cəbr və məcburiyyəti	31
Biz və konstitusiya	32
İran cəmiyyətinin dini həssaslığı	32
BİRİNCİ HİSSƏ	35
Elçilik və nişanlı olmaq	35
Görəsən, kişinin qadına elçi getməsi ona xəyanətdirmi?	35
Kişiyə ehtiyaçlı olmaq qərizəsi tələbatdır, qadına ehtiyaçlı olmaq isə naz-qəmzə	36
Kişi qadının köləliyi deyil, onun vüsali intizarındadır	37
Elçilik adət-ənənləri qadının heysiyyət və ehtiramının qorunması üçün ən zərif və aqilənə tədbirlərdəndir	38
"İctimai qanunda qırx maddə"ni təklif edən müəllifinin səhvləri	39
İKİNCİ HİSSƏ	43
Müvəqqəti evlilik (mütə)	43
Bugünkü həyat və müvəqqəti evlilik	46
Bugünkü gənc və onun "həddi-bülüğ və cinsi böhran" dövrü	46
Müvəqqəti rahiblik, cinsi kommunizm, yoxsa, müvəqqəti evlilik - bunlardan hansını qəbul etmək?	47
İmtahan və sınaq üçün evlilik	48
Rassel və "müvəqqəti evlilik" nəzəriyyəsi	48
Müvəqqəti evliliyin fəsad və zərərləri	51
Müvəqqəti evlilik və qadınların sayı	55
Müvəqqəti evlilikdə övladların taleyi	55
İradlar	56
Müvəqqəti evlilik və hərəmxanalar	58
Hərəmxana yaradılmasının ictimai səbəbləri	59

8 İslamda qadın hüquq sistemi

Müvəqqəti evliliyin yaradılması (şəriliyi) eys-ışrət və nəfsin təmini üçündürmü? 61	
Bugünkü dünyada həramkanalar	62
Xəlifənin müvəqqəti evliliyi qadağan etməsi	63
Həzrət Əlidən (ə) bir hədis	66
ÜÇÜNCÜ HİSSƏ	69
Qadın və ictimai azadlıq	69
Taleyi seçməkdə azadlıq	69
Dünyaya gəlməmiş qızı ərə vermək	70
Qız və ya bacıların qarşılıqlı olaraq (bir-biri əvəzində) dəyişdirilməsi	71
Peyğəmbər-əkrəm (s) öz qızı Zəhranı (ə) ər seçməkdə sərbəst qoyur	71
Qadının islami inqilabı (hərəkəti) ağ idi	71
Atanın "icazə vermə" məsələsi	73
Kişi şəhvətin, qadın isə məhəbbətin əsiri olan məxluqdur	74
DÖRDÜNCÜ HİSSƏ	81
İslam və həyatın yenilənməsi (1)	81
Zamanın tələbləri	81
İslam və zamanın tələbləri	83
Xariclərin (yadellilərin) nəzərində İslamın zamanla uyğunlaşma xisləti	83
İradlar	85
Zamanın özü nələrlə uyğunluq təşkil edir?	86
Uyğunluq, yoxsa, aradan qalxma?	87
İslam və həyatın yenilənməsi (2)	90
Beyinin təsir qəbul etməməsi (doqmatizm və ya köhnə fikirlilik) və cahillər	92
Quranın məsəlləri (misal çəkməsi)	94
İslam və həyatın yenilənməsi (3)	97
İslami qanunlarda hərəkətlilik və dəyişkənliklərin əsrar və sirri	98
Qəlib və formalara nisbətə ruh, məna və fərqliliyin olmamasına diqqət etmək	99
Sabit və dəyişməz ehtiyaclar üçün sabit qanun, dəyişkən ehtiyaclar üçün isə dəyişkən qanunlar	100
Xətt və yazının dəyişilməsi məsələsi	104
Tüfeylilik haramdır, nəinki, başa böyük papaq qoymaq	105
Əhəmiyyətli və mühüm məsələlər	105
"Veto" (etiraz etmək) haqqı olan qanunlar	106
Hakimin səlahiyyətləri	106
İctihadın əsli (həqiqəti)	106
BƏŞİNCİ HİSSƏ	109
Quranın nəzərində qadının insanlıq məqamı	109
Ailə hüququ barəsində İslamın xüsusi fəlsəfəsi	109
Bərabərlik, yoxsa, oxşarlıq?	111
İslami dünya görüşündə qadının məqamı	113
Bənzərliyə xeyr, bərabərliyə isə bəli	118
Bəşər hüququnun elan edilməsi qanun deyil, fəlsəfədir	123
Fəlsəfəni rəy almaq üçün yazılan sual-cavab kartları ilə isbat etmək olmaz	125
Avropada qadın hüquqları tarixinə bir nəzər	126
İnsanlıq heysiyyət və hüququ	129
Bəşər hüququnun elan edilməsi ilə bağlı mühüm mətləblər (nöqtələr)	130

İnsanın məqamı və ona ehtiram	131
Qərb fəlsəfəsində insanın süqut və məhvi	132
Qərb insan barəsində ziddiyyətlərə düşər olmuşdur	134
Qərb həm özü, həm də Allahını unutmuşdur	136
ALTINCI HİSSƏ	139
Ailə hüquqlarının təbii mənbələri (1).....	139
Təbii hüquqların rəbitəsi və təbiətin hədəfə malik olması.....	140
İctimai hüquqlar.....	141
Ailə hüququ	142
Ailə hüquqlarının təbii mənbələri (2).....	143
Görəsən, ailə yaşayışı təbii şəkildədir, yoxsa, saziş və müqaviləyə əsaslanır?.....	145
"Dörd dövr (əsr)" fərziyyəsi.....	146
Təbiətdə qadın	149
YEDDİNCİ HİSSƏ	153
Qadın və kişi fərqlilikləri (1)	153
Kişi və qadındakı bu fərqlər mütənasiblikdir, yoxsa, naqislik və kamal?.....	154
Platon nəzəriyyəsi.....	155
Platon və Aristotel bir-biri müqabilində (qarşı-qarşıya)	157
Bugünkü dünyanın nəzəri (düşüncəsi).....	157
İkililiklər (ziddiyyətlər).....	158
Cismi baxımdan.....	158
Psixoloji baxımdan	159
Kişi və qadının fərqləri onların bir-birlərinə nisbətdəki hissiyyatları baxımından	160
Kişi və qadın fərqlilikləri (2)	160
Xilqətin şah əsəri	162
Şəhvətdən də üstün olan bağlılıq	163
Kişi və qadının bir-birinə qarşı duyduqları hislərdəki ziddiyyətlər.....	165
Psixoloq olan bir qadının nəzəriyyəsi	166
Tələskən hərəkət	167
Vil Dorantin nəzəriyyəsi	168
SƏKKİZİNCİ HİSSƏ	173
Mehriyyə və nəfəqə (1).....	173
Mehriyyənin tarixçəsi	174
İslami hüquq sistemində mehriyyə	175
Tarixə bir nəzər.....	176
Mehriyyənin həqiqi fəlsəfəsi.....	178
Quranda mehriyyə	181
Heyvanların hislərindəki ikilik (ziddiyyət).....	182
Qeyri-qanuni (şəri olmayan) münasibət və rəbitələrdə hədiyyə və bəxşişlər	182
Fransızların məşuqəbazlıqları onların evliliklərindən daha təbii şəkildədir	183
Mehriyyə və nəfəqə	183
İslamda aradan qaldırılmış olan cahiliyyət adət-ənənələri	184
İslamın mehriyyə sistemi onun özünə məxsusdur.....	187
Fitrət dini	188
İradlar	189
Mehriyyə və nəfəqə	194

10 İslamda qadın hüquq sistemi

On doqquzuncu əsrin ikinci yarısına qədər fransalı qadınların acınacaqlı vəziyyəti	195
Görəsən, nə üçün Avropa gözlənilmədən qadına iqtisadi azadlıq verdi? ..	196
Quran və qadının iqtisadi azadlıq və istiqlaliyyəti	197
Bir müqayisə.....	198
İrad və ona cavablar.....	199
Üç növ nəfəqə.....	201
Görəsən, qadın günməzdə mehriyyə və nəfəqə istəmirmi?.....	202
Maddi (iqtisadi) məsələlərdə qadının hüquqlarına riayət etmək	202
Nəfəqənin əleyhinə aparılan təbliğatların fəlsəfəsi	206
Kişinin yerinə dövlətin qadına ərlək etməsi.....	207
Görəsən bəşər hüququnun elan edilməsi ilə qadına töhmət vurulmuşdurmu? ..	210
DOQQUZUNCU HİSSƏ	213
İrs məsələsi	213
Qadının irsdən məhrum olmasının səbəbləri.....	213
Ögey oğulun irsi	215
Bir-biri ilə əhd-peyman bağlayanların irsi	216
Qadının da aparılan irsin bir hissəsi olması	216
İranda Sasanilər dövründə qadının irsi.....	216
Qərbə meyilli olanların iradi.....	219
İslamın əvvəllərində irs məsələsinə edilən iradlar	220
ONUNCU HİSSƏ	221
Talaq (boşanma) haqqı (1).....	221
Yeni həyatda (əsrdə) talaq və boşanma hallarının artması.....	221
İranda boşanma və talaq	224
Amerikada getdikcə artmaqda olan boşanma və talaq mühiti	224
Fərziyyələr.....	226
Talaq haqqı (2).....	229
Namərdcəsinə verilən talaqlar.....	231
Əsassız şayiələr.....	233
İslam nə üçün talaq və boşanmanı haram etməmişdir?.....	236
Talaq haqqı (3).....	237
Evlilik və boşanma məsələlərində fitri qanunların rolu	238
Ailə həyatında kişinin təbii olan məqamı.....	241
Psixoloq olan bir qadının nəzərləri	243
Hissiyatlara əsasən meydana çıxan (yaradılan) ehtiyaclar	244
Ailə təməllərini möhkəmləndirən məsələlər bərabərlikdən də üstün olan bir məsələdir.....	246
Fəsad və günah işlərdə bərabər və müsavilik.....	247
Talaq haqqı (4).....	248
Ailə asayışı və əmin-amanlığının təbiəti digər sülh və əmin-amanlıqlardan fərqlənir	250
İslam boşanma və talqdan yayınmağa səbəb olan hər bir amili yaxşı qarşılayır	251
Qadının ailədəki xidmətlərinin keçmişi (sabiqəsi).....	256
Talaq haqqı (5).....	259

Kişinin talaq vermək haqqı onun məhəbbət məsələsi ilə əlaqədar olan xüsusi funksiyasından qaynaqlanır, nəinki, onun mülkiyyət vəzifəsindən	260
İzdivac və evliliyin təbii mahiyyəti sahiblənmək olduğu üçün talaq bir cəhətdən ayrılıq hesab edilir	261
Məhkəmə vasitəsi ilə verilən talaq	262
Görəsən, bəzi evlilik və izdivaclar xərçəng xəstəliyi kimidir və qadınlar yanib-yaxılaşaraq (sıxıntıda olaraq) ona uyğunlaşmalıdırlarmı?	264
Çıxışı olmayan yollar (labirentlər)	266
Talaqla bağlı çıxılmaz vəziyyət	267
Əllamə Hillinin nəzəri	268
Digər şahid və dəlillər	271
"Şeyxut-taifə"nin (Şeyx Tusi) nəzəri	273
ON BİRİNCİ HİSSƏ	277
Qadınların (zövcələrin) sayı	277
Cinsi kommunizm	277
Platon nəzəriyyəsi	278
Bir neçə ərə malik olmaq	279
Bir neçə kişiə sahib olmağa tutulan iradlar	281
Qadınların (zövcələrin) sayı	281
İslam və qadınların (zövcələrin) sayı	282
İranda çoxarvadlılıq	285
Çoxarvadlılığın tarixi səbəbləri (1)	287
Qadınların bir neçə ərə sahib olmasının müvəffəqiyyətsizliyi	290
Cinsi münasibətdəki üşürəkliyin müvəffəqiyyətsizliyə düşər olması	292
Çoxarvadlılığın tarixi səbəbləri (2)	296
Coğrafi amillər	297
Qərbdə çoxarvadlılığın vəziyyəti	299
Menustrasiya (aybaşı) dövrü	303
Qadının uşaq dünyaya gətirməsi dövrlərinin məhdud olması	304
İqtisadi amillər	304
Tayfa və ədəd (say) amili	305
Qadınların kişilərdən sayca çox olması	306
Səbəb və amillərin araşdırılması	306
Çoxarvadlı olduqda əvvəlki (birinci) zövcənin haqqı	308
Evliliyə hazır olan qadınların sayca evliliyə hazır kişilərdən çox olmasının səbəbləri	313
Xəstəliklər müqabilində qadının daha çox müqavimətli olması	315
Bir neçə ərə malik olduqda qadının haqqı	316
Rassel nəzəriyyəsi	318
Hər on ingiltərəlidən biri	320
Çoxarvadlılığa mane olmaq və həmcinsbazlığın yayılması rəvadır mı?	320
Görəsən, kişinin təbiət və fitrəti neçə zövcəyə meyillidir?	322
Çoxarvadlılıq bir qadına malik olmaqdan nəcət tapmaq amilidir	325
Bəhsimizin həqiqi siması	326
İyirminci əsrdəki kişilərin hiylələri	327
Ərsiz qadınların məhrumiyyətlərindən qaynaqlanan böhran	329

12 İslamda qadın hüquq sistemi

Qadının say çoxluğu meydana gəlmiş zamanlarda müxtəlif şəkildə özünü bürüzə verən reaksiyalar	330
Çoxarvadlılığın nöqsan və eyibləri	332
Düzgün araşdırma	332
Psixoloji baxımdan	334
Tərbiyə baxımından	335
Əxlaqi baxımdan	337
Hüquqi baxımdan	339
Fəlsəfi baxımdan	341
Çoxarvadlılıq məsələsində İslamın rolu	342
Məhdudiyət	343
Ədalət	343
Ədalətin olmamasından qorxmaq məsələsi	348
Hərəmxanalar	348
Digər şərait və imkanlar	349
Bugünkü kişilər və çoxarvadlılıq	350